

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.science.com.ua | № 5, 2021 | 27.05.2021 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.5.5](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.5.5)

УДК 339.96

JEL classification: J53

В. Г. Панченко,

д. е. н., директор,

Аналітичний центр економіко-правових досліджень та прогнозування Федерації роботодавців

ORCID ID: 0000-0002-5578-6210

Н. В. Резнікова,

д. е. н., професор,

професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ORCID ID: 0000-0003-2570-869X

О. А. Іващенко,

к. е. н., доцент, завідувач кафедри економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, Національна академія статистики, обліку і аудиту

ORCID ID: 0000-0002-8490-778X

БЕЗПЕКОВІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ВАЖЕЛІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ АЗІЙСЬКИХ КРАЇН: НАЦІОНАЛЬНІ ІНСТРУМЕНТИ НАБУТТЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ (НА ПРИКЛАДІ В'ЄТНАМУ ТА ІНДІЇ)

V. Panchenko

Doctor of Economic Sciences, Director, Analytical Center For Economic And Legal Research And Forecasting, The Federation of Employers of Ukraine

N. Reznikova

Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of World Economy and International Economic Relations, Institute of International Relations Taras Shevchenko National University of Kyiv

O. Ivashchenko

PhD in Economics, Associate Professor, Head of the Department of Economics and Management of Foreign Economic Activities, National Academy of Statistics, Accounting and Audit

SECURITY AND INNOVATION LEVERS OF THE ECONOMIC STRATEGY IN ASIAN COUNTRIES: NATIONAL INSTRUMENTS FOR GAINING COMPETITIVE ADVANTAGES IN THE CONTEXT OF GLOBAL TRANSFORMATIONS OF THE WORLD SYSTEM (THE CASE OF VIETNAM AND INDIA)

В статті, мета якої полягає у аналізі інструментів реалізації політики економічного націоналізму і патріотизму в країнах Південно-Східної та Східної Азії, було акцентовано увагу на тих із них, що підвищують безпекову складову економічної діяльності та забезпечують країнам, що її адаптують, нові порівняльні переваги, при цьому стимулюючи

сукупний випуск. Політику економічного патріотизму та економічного націоналізму нами запропоновано інтерпретувати як інструмент реалізації економічних, політичних, безпекових інтересів країн, що базується на використанні існуючого потенціалу факторів виробництва та конкурентних переваг з метою максимізації продуктивної спроможності націй заради набуття нових порівняльних переваг в міжнародному поділі праці шляхом реалізації стратегій структурної перебудови та інтеграції в міжнародні потоки капіталів в процесі досягнення економічного зростання і розвитку.

Інституційне забезпечення економічного розвитку і зростання характеризується виразним запитом на ревізію конкурентних переваг та факторозабезпеченості в нових умовах господарювання, коли безпекова складова в парадигмі сталості виступає на перший план, а глобалізація за перші два десятиліття XXI століття характеризується загостренням національних інтересів держав-учасниць світогосподарських зв'язків.

Порівняння моделей економічного зростання Індії та В'єтнаму в період їх економічних реформ, незважаючи на відмінності в розмірах, географії, економічній структурі та раніше адаптованій політиці, засвідчило, що обидві країни пропонують контрастні, але все ж показові кейси, що враховують їхні політичні пріоритети. Встановлено, що хоча дві країни досягли високих темпів економічного зростання в період 1990-2008 років, роль держави в стимулюванні їхнього розвитку і частка державних підприємств відрізнялися. Сектор послуг був основним драйвером зростання Індії, в той час як у В'єтнамі саме промисловий сектор відіграв визначальну роль. В'єтнам в значній мірі покладався на капітальні інвестиції, в той час як Індія поклядалася на загальне зростання факторів виробництва для підтримки високих темпів зростання ВВП і продуктивності праці. Таким чином, в дуже широкому сенсі пріоритетом для Індії є стимулювання капіталовкладень, особливо в інфраструктуру, і збільшення соціальних витрат, орієнтованих на результат. У той час як для В'єтнаму пріоритети розвитку пов'язані з підвищенням ефективності використання капіталу та робочої сили.

Селективна регуляція, застосована урядами Індії та В'єтнаму, спрямована не лише на стимулювання розвитку інноваційного сектору, експортного потенціалу та внутрішніх інвестицій в найприбутковіші сектори, але й в соціальнозначущі та такі, що мають велике значення для національної безпеки. Інноваційні парки, технопарки, стартап-екосистеми сприятимуть посиленню позицій В'єтнаму та Індії в процесі набуття ними нових порівняльних переваг в міжнародному поділі праці.

This article, which objective is to analyze the instruments for implementing the policy of economic nationalism and patriotism in the countries of South-East and South Asia, puts emphasis on the instruments enhancing the security component of economic activities and providing new comparative advantages for the countries adapting them, with stimulating the aggregate output. The author proposes to interpret the policy of economic patriotism and economic nationalism as an instrument for the implementation of economic, political and security interests of countries, which is based on the exploitation of the existing capacities of production factors and competitive advantages, in order to maximize the productive capacity of the nations for gaining new comparative advantages in the international division of labor through implementing the strategies of restructuring and integration in international capital flows on the way to economic growth and development.

The institutional support for economic development and growth is characterized by the explicit demand for revision of competitive advantages and factor endowment in the new economic conditions, when the security component in the sustainability paradigm comes to the fore and globalization over the earliest two decades of the 21st century features the more pronounced national interests of the countries involved in the global economic relations.

A comparison of economic growth models in India and Vietnam in times of their economic reforms, in spite of the differences in size, geography, economic structure and earlier implemented policies, could demonstrate that both countries offered contrasting, but still representative cases that

considered for their political priorities. It has been found that although both countries could achieve high rates of economic growth in 1990–2008, they differed by the government's contribution in the stimulation of development and by the share of public enterprises. While the services sector was the main driver of growth in India, the industrial sector had critical significance in Vietnam. While Vietnam had heavy reliance on capital investment, India relied on the overall growth of production factors in supporting high rates of GDP growth and labor productivity. It follows that in a broader sense, the priority for India is stimulating capital investment, especially in the infrastructure, and the growing social spending focused on the effect. Whereas in Vietnam development priorities are associated with the enhanced efficiency of capital and workforce exploitation.

The selective re-regulation used by Indian and Vietnamese governments, apart from stimulating the innovation sector performance, export capacities and domestic investment in the most profit-making sectors, is aimed at socially important sectors and the ones with great significance for the national security. Innovation parts, technoparks, start-up ecosystems will help enhance the positions of Vietnam and India in the process of gaining new comparative advantages in the international division of labor.

Ключові слова: економічна стратегія; регіональна співпраця; конкурентні переваги; безпекові імперативи; азійські країни.

Keywords: economic strategy; regional cooperation; competitive advantages; security imperatives; Asian countries.

Постановка проблеми. З метою активізації своєї економічної взаємодії з країнами АСЕАН і здебільшого Азії, уряд індійського прем'єр-міністра Н.Моді розширив колишню політику «Дивлячись на Схід» і додав їй нової конотації, перейменувавши її на «Дій на Сході». У цій індійській стратегії В'єтнам посідає особливе місце. Індія входить в першу десятку торгових партнерів В'єтнаму. Після підняття стратегічного партнерства на всеосяжний рівень, економічна складова відносин набуває дедалі більш стратегічного характеру. Зокрема, ключовими напрямками, в яких передбачається розширення двосторонніх зв'язків, є швейна і текстильна промисловість, фармацевтика, сільське господарство, легка промисловість та машинобудування. Обидві країни погодилися використовувати зростаючі економічні можливості в регіоні і встановили, що розширення двосторонньої комерційної взаємодії буде доповнювати окреслені ними раніше стратегічні цілі, і тому вони пристали до розширення торговельних та бізнес можливостей. Двостороння торгівля за підсумками 2018 р. становила 7,83 млрд. дол. США, і обидві сторони декларували досягнення показника в 15 млрд. дол. США до 2020 року, але пандемія коронавірусу стала перешкодою до досягнення цієї мети, і за даними на кінець 2020 року обсяг торгівлі склав 13,3 млрд. дол. США. З урахуванням цього були визначені нові сектори і напрямки, які слугуватимуть стимулом для збільшення інвестицій. Індійські інвестиції до В'єтнаму також збільшуються, і багато індійських компаній зареєструвалися в понад 20 (на початок 2021 року – 23) нових проектах з капітальними витратами в 139 млн. дол. США в таких сферах, як харчова промисловість, добрива, автокомпоненти, текстильні аксесуари та інших. Співпраця в ІТ-секторі виглядає багатообіцяючою для обох сторін. В даний час індійські інвестиції до В'єтнаму складають близько 1,5 млрд. дол. США, і очікується, що вони будуть значно збільшені, коли будуть завершені великі інфраструктурні проекти, такі як проект Tata Power Long Phu-II по тепловій енергії потужністю 1320 МВт орієнтовною вартістю у 2,2 млрд. дол. США. Так само Індія готова вітати інвестиції з В'єтнаму, створюючи сприятливий інвестиційний клімат, зокрема, залучаючи в'єтнамських приватних інвесторів в свій Північно-Східний регіон, що є пріоритетним напрямком політики «Дій на Сході». Це пов'язано з тим, що Індія має намір збільшити можливості з'єднання між своїми північно-східними частинами і частинами АСЕАН й для цієї мети вже виділила кредитну лінію в 1 млрд. дол. США для фізичного і цифрового супроводу проекту IndiaASEAN.

Поглиблення зв'язків з В'єтнамом, крім того, що відповідає індійській політиці «Дій на Сході», значно сприяло б зміцненню миру і стабільності в регіоні. В'єтнам може бути важливим гравцем в глобальних виробничих ланцюжках в рамках АСЕАН, що доповнить стратегію Індії «Дій на Сході». Крім того, В'єтнам сприятиме просуванню економічних і безпекових інтересів Індії і розвиватиме індійські стратегічні підходи в Індо-Тихоокеанському регіоні. Обидві країни проявили рівну зацікавленість у вирішенні проблем один одного. Індія, зі свого боку, завжди вважала Ханой важливою опорою своєї політики «Дивись на Схід і дій на Сході». Обидві країни сповнені рішучості вивести ці відносини по висхідній траєкторії на наступний можливий більш високий рівень. Прикметно, що у політиці «Дій на Сході» Індія позначена як «відповідальний регіональний гравець», тоді як В'єтнам визначено «найважливішим якорем» цієї стратегії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науковій літературі національні інструменти набуття глобальних конкурентних переваг у міжнародному поділі праці ідентифікуються як кризь призму економічної політики загалом, так і її різновидів — політики економічного патріотизму й економічного націоналізму [1-3], регуляторної політики [4-8], промислової політики [9, 10] і в більш розлогому її варіанті — індустріальної політики, політики структурних перетворень [11] та інших. Для Костицького В.В. політика економічного патріотизму розглядається кризь призму національної ідеї, до складових якого автор зараховує такі, як: споживчий патріотизм, державний протекціонізм, виробничий економічний патріотизм, економічну патріотичну ідеологію, а також політико-партійні наміри і програми [12]. Новітні наголоси на драйверах конкурентоспроможності дедалі виразніше з'являються у науковому доробку українських вчених, зокрема, з позицій підвищеного запиту на сталість як глобальний безпековий імператив. Так, Назаркевичем І.Б. в процесі вивчення потенціалу державного регулювання структурних змін в економіці України було запропоновано теоретико-методологічні положення щодо застосування системно-синергетичного підходу до вирішення проблем регулювання структурної модернізації екологосоціогосподарського простору національної економіки в контексті реалізації її сталого розвитку [13, с.4]. При цьому вчений виокремлює два типи державної структурної політики – активну (таку, що базується на систематичному здійсненні реформування національної економіки відповідно до чітко визначених пріоритетів і передбачає активне використання інституційного потенціалу держави та бізнесу та розвиток відповідних рушіїв змін) та пасивну (таку, що здійснюється фрагментарно, залежно від політичних та ринкових умов і в основі якої лежить процесний підхід до управління змінами та інерційний характер реалізації), наділяючи їх відповідними цільовими та функціональними напрямками [13, с.27-28]. Ходжаян А.О. та Ходжаян А.Р. запропонували критерії ефективності організаційно-економічного механізму державного регулювання структурних зрушень, окреслили вимоги до укладання та наповнення міжгалузевих державних програм структурної перебудови економіки України й запропонували комплекс функціональних і селективних заходів з удосконалення вітчизняної структурної політики, а також механізми інституційного забезпечення реалізації цих заходів [14]. Визнаючи вагомість наукового доробку вчених, ми ставимо за **мету статті** аналіз таких інструментів реалізації економічної політики в країнах Південно-Східної та Східної Азії, яку ми відносимо до політики економічного патріотизму та/або економічного націоналізму, що підвищують безпекову складову економічної діяльності та забезпечують країнам, що її адаптують, нові порівняльні переваги, при цьому стимулюючи сукупний випуск.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними Global Innovation Index 2020 (ГІІ 2020) [15], В'єтнам та Індія перебувають в числі найбільш інноваційних економік світу. ГІІ 2020 виокремив по три країни з кожної із груп країн, що класифікуються за показником рівня доходу на особу:

- *група країн з високим рівнем доходів на особу* (Швейцарія, Швеція, США);
- *група країн з доходом вище середнього на особу* (Китайська народна республіка, Малайзія, Болгарія);
- *група країн з доходом нижче середнього на особу* (В'єтнам, Україна, Індія);
- *група країн з низьким доходом на особу* (Об'єднана Республіка Танзанія, Руанда, Непал) [15].

За останнє десятиліття Індія досягла значного прогресу у розвитку інноваційної екосистеми країни. Оперуючи понад 50-ма тисячами стартапів, Індія сьогодні виступає третьою за величиною стартап-орієнтованою економікою після Сполучених Штатів Америки та Великобританії. За даними ГІІ 2020, за підсумками 2019 року Індія посідала 52-у позицію, покращивши свій рейтинг порівняно з 57-ю позицією у 2018 році. Прикметно, що, за даними StartupBlink — ресурсу, що концентрує дослідження глобальних стартап-екосистем [16], Індія посіла 17 місце у світі серед 100 країн за даними 2019 року (у 2018 році Індія перебувала на 37-ій позиції). Якщо ж оцінювати країни за потенціалом росту вартості національних брендів, виразно виокремлюються Китай, Індія, Мексика, Бразилія, Індонезія, Таїланд, Південна Африка, В'єтнам, Філіппіни, Колумбія і Аргентина [17-21].

Позиції Індії покращуються за більшістю показників, зокрема тих, що характеризують розвиток інфраструктури, рівень розвитку бізнесу, розвитку економіки знань та технологій, а також розвиток сектору креативної економіки. Ще у 2017 році Індія посідала 14-е місце за кількістю компаній, що займаються НДДКР в глобальних масштабах [22]. Більш того, за показником наявності ресурсів інновацій Індія випереджає багато країн з середнім рівнем доходів, а саме за кількістю випускників технічних університетів, валовому накопиченню капіталу, валовим внутрішнім інвестиціям в НДДКР, потенціалом дослідницького персоналу тощо, а також за показником результативності інновацій – тобто за якістю наукових публікацій, темпами зростання ВВП на одного працівника, експортом високотехнологічних послуг та продукції сектору креативної економіки, виробництвом високотехнологічної готової продукції тощо.

Якщо характеризувати інвестиції в НДДКР, то 3/5 державних капіталовкладень спрямовується на проекти в таких ключових галузях, як атомна енергетика, космічні дослідження, біотехнології тощо. Частка державних витрат на наукові дослідження становить лише 0,7% від ВВП, що значно менше за такі країни, як США (2,8%), Китай (2,1%), Ізраїль (4,3%) та Південна Корея (4,2%). Відповідно до дослідження Forbes 2017 року, 26 індійських компаній вже знаходились у списку ТОП 2500 світових компаній за показником витрат на НДДКР, 19 з яких функціонують у фармацевтичній, автомобільній галузях та виробництві програмного забезпечення, не втрачаючи своїх позицій й в 2021 році [23].

Варто зазначити, що державна політика відіграє важливу роль у розвитку інновацій: в країні було створено ряд програм, установ та спеціалізованих груп, як наприклад, Об'єднання наукових і прикладних

досліджень (CSIR), Індійська рада аграрних досліджень (ICAR), Індійська рада медичних досліджень (ICMR), Організація оборонних досліджень та розвитку (DRDO) та ряд фінансових установ — Банк промислового розвитку Індії (IDBI) та Індійський банк розвитку малого виробництва (SIDBI) [24].

Планується розбудова так званих смарт-міст. Взагалі Індія – не перша держава, що вирішила йти шляхом технологізації управління містом. Схожі проекти активно розвивають, наприклад, Південна Корея, Китай та Саудівська Аравія. Всього у світі планують витратити близько 41 трильйона доларів на впровадження технологій смарт-міста у наступні 20 років [25]. Очікується, що до 2025 року Індія запровадить 100 тис. стартапів загальною вартістю 500 млрд. дол. США, що створить близько 3,25 млн. нових робочих місць.

В'єтнам вдало використовує свої факторні переваги, зокрема природні та людські ресурси. Перші дозволяють В'єтнаму розвивати аграрний сектор і диверсифікувати сезонну структуру сільськогосподарських продуктів, застосовуючи інноваційні підходи до вирощування сільськогосподарських культур з врахуванням регіональних особливостей [26], а під впливом швидких темпів економічного зростання і розвитку робоча сила поступово переміщується з аграрного сектору в промисловість і в сферу виробництва й послуг. Південь був традиційним центром виробництва і торгівлі, а також великим логістичним центром. Тим не менш, північний регіон стає все більш популярним місцем для іноземних виробників, які бажають диверсифікувати свою виробничу базу, особливо для південнокорейських і японських компаній.

Реальний ВВП В'єтнаму досяг середніх темпів зростання 7,3% в період 2005-2009 рр., перш ніж він знизився до 5,3% в 2009 р. Відновлення почалося в 2012 р, при цьому зростання ВВП поступово збільшувалось і досягло 6% в 2014 р. Незважаючи на спад світової торгівлі і економічний спад Китаю — уповільнення економічного зростання, яке зачепило більшу частину Південно-Східної Азії, В'єтнам виявився стійким до економічної турбулентності і, як і раніше, продемонстрував темпи зростання у 7,1% в 2018 році, що стало найвищим показником майже за 10 років. Однак темпи зростання ВВП дещо знизилися до 7,0% в 2019 році. Прогнозується, що в найближчі роки перспективи економічного зростання В'єтнаму залишаться позитивними. Прогнозований темп зростання ВВП у 2021 році становить 6,3%. Економічне зростання країни буде підтримуватися зростанням споживання, збільшенням прямих іноземних інвестицій, стійкими показниками експорту, більш глибокою інтеграцією в світову економіку і вдосконаленням системи регулювання.

Правовою основою розвитку науки і технологій у В'єтнамі виступає Закон «Про права на інтелектуальну власність» (2005 р.), Закон «Про передачу технологій» (2006 р.), Закон «Про науку і технології» (2013 р.). На сьогоднішній день визначені п'ять пріоритетних напрямки інноваційного розвитку В'єтнаму: інформаційні та комунікаційні технології, біотехнології, нові матеріали (включаючи нанотехнології), автоматизація і робототехніка. У В'єтнамі діють три парки високих технологій: в містах Ханой, Хошиміні, Дананге; вісім парків програмного забезпечення; тринадцять високотехнологічних аграрних зон; десять високотехнологічних інкубаторів; п'ятнадцять технологічних торгових платформ і шістдесят три центри адаптації та розвитку технологій в шести десяти трьох провінціях і містах. Крім того, в країні вже функціонує понад двадцять високотехнологічних бізнес-інкубаторів при науково-дослідних інститутах і університетах, а також сім бізнес-акселераторів.

Згідно з доповіддю Міністерства науки і технологій станом на кінець 2019 р., технопарки залучили 267 інвестиційних проектів із загальним обсягом зареєстрованого капіталу в розмірі 15 млрд. дол. США, забезпечивши при цьому 75 тис. чоловік робочими місцями, зокрема:

- Сайгонський парк високих технологій – 130 проектів, зареєстрований капітал – 6,8 млрд. дол. США;
- Парк високих технологій «Хоалак» залучив 81 інвестиційний проект із загальним зареєстрованим капіталом в розмірі 3 млрд. дол. США;
- Парк високих технологій у м. Дананга – 7 проектів, зареєстровані інвестиції у сумі 160 млн. дол. США.

У 2017 р. Уряд В'єтнаму видав Постанову 74/2017 / ND-CP, в якій визначені заходи спеціальної підтримки для розвитку парку «Хоалак». Так, щодо проектів вартістю від 175 млн. дол. США і вище встановлена ставка податку на прибуток підприємств у розмірі 10% терміном на 30 років. Такий захід дозволив залучити в парк південнокорейську компанію Hanwa Techwin Co., Ltd, яка приступила до створення виробництва авіаційних двигунів і їх запчастин вартістю 200 млн. дол. США. 18 травня 2016 р. Прем'єр-міністр підписав Рішення №844 / QD-TTg «Про підтримку інноваційної системи стартапів на період до 2025 р.». Метою проекту є створення сприятливих умов для розвитку і підтримки підприємств з використанням інтелектуальної власності, технологій і нових бізнес-моделей; оперативне вдосконалення правової системи для підтримки інноваційних стартапів; створення національного стартап-порталу; надання підтримки 800 проектів стартапів і 200 початківцям-компаніям. При цьому були виділені 50 компаній, які успішно мобілізують капітал у венчурних інвесторів. Загальна вартість цих компаній оцінюється в 1 трлн. донгів (44 млн. дол. США).

Багато відомих світових виробників, таких як Samsung, Microsoft, Nokia, Intel розширюють свої виробництва у В'єтнамі і створюють на своїй базі дослідні центри. Samsung Electronics завершив будівництво науково-дослідного центру в м. Хошиміні вартістю 600 млн. дол. США. Центр буде відповідати за розробку нових поколінь пральних машин, холодильників, інтелектуальних телевізорів тощо. В сфері інноваційного розвитку фармацевтичного виробництва лідирує в'єтнамська компанія Tgarhaco, яка побудувала підприємство вартістю 21 млн. дол. США. Процес виробництва очних і носових крапель повністю автоматизований і є найсучаснішим в місцевій фармацевтичній промисловості В'єтнаму.

Втім інновації — не єдина запорука економічної безпеки в XXI столітті, і такі форми стратегування майбутнього, як Суверенні фонди багатства [27] та Банки розвитку виразно характеризують держав-адаптантів політики економічного патріотизму. В 2016 році в Індії було створено перший фонд суверенного багатства — Національний фонд інфраструктури та інвестицій вартістю (НФІІ) 5.4 млрд. дол. як інвестиційний інструмент для фінансування проектів для створення нових підприємств, розвитку вже існуючих або призупинених проектів. В рамках цього фонду можна виділити такі фонди, як Master Fund (інвестування в такі економічно важливі інфраструктурні проекти, як розбудова доріг, портів, аеропортів тощо), Fund of Funds (інвестування в конкретні проекти в конкретних галузях — зелену інфраструктуру, житлове будівництво, інфраструктурні послуги тощо) та Strategic Investment Fund (функціонує як фонд альтернативних інвестицій та зареєстрований в Раді з цінних паперів та бірж Індії).

Основними інвесторами фонду залишаються місцеві інституційні інвестори, зокрема банки HDFC group, ICICI Bank, Kotak Mahindra Life та Axis bank. Однак першим іноземним інституційним інвестором в Національний фонд інфраструктури та інвестицій був Abu Dhabi Investment Authority — суверенний фонд добробуту ОАЕ, між якими у 2017 році було підписано інвестиційну угоду вартістю 1 млрд. дол. США. Уряд Індії разом з Фондом володіють 49% акцій НФІІ Індії [28]. На початку 2018 року Азійський банк інфраструктурних інвестицій заявив про бажання інвестувати додаткові 200 млн. дол. США поряд з 1 млрд. дол. США, які раніше були інвестовані в 5 інфраструктурних проектів в Індії, здебільшого на розбудову доріг, портів, розвитку енергетичного та транспортного сектору [29].

Фонд національного добробуту В'єтнаму (State Capital Investment Corporation, SCIC) є представником держави і розпорядником його капіталу в значній кількості підприємств. Звіт SCIC за 2017 і 2018 роки демонстрував успішність його діяльності. Крім того, SCIC дивестував державний капітал 986 компаній, серед яких повністю розпродано активи 885 компаній і частково — 82 компаній і продано право на купівлю 19 компаній з балансовою вартістю 8 084 млрд. VDN і отримано 27 999 млрд. VDN, що в 3,5 рази перевищує їхню собівартість. SCIC реалізує проект з розширення можливостей управління фінансами в процесі реструктуризації держпідприємств, який спонсорується Японським міжнародним співробітництвом Agepsu (JICA), а спільно з експертами з Японського інституту економічних досліджень (JERI) і Pricewaterhouse Coopers (PWC) розробив Керівні принципи голосування і Кодекс корпоративного управління для компаній в портфелі SCIC.

Безпековий імператив економічної політики характеризується і ступенем використання Банків інвестицій та розвитку (BIDV), а також Експортно-кредитних банків. Банк інвестицій та розвитку В'єтнаму — найстаріший і один з трьох найбільших банків В'єтнаму, який був заснований у 1957 році. Насьогодні він має розвинуту мережу, що охоплює 63 провінцій і міст, домагаючись значного прогресу в секторі роздрібною торгівлі та співпраці з Fintech для розвитку цифрового банкінгу з метою підвищення ефективності та рентабельності.

В'єтнамський банк розвитку був створений відповідно до рішення прем'єр-міністра В'єтнаму № 108/2006/QĐ-TTg від 19 травня 2006 року з метою здійснення інвестиційної кредитної політики і експортної кредитної політики держави. В'єтнамський банк розвитку повністю належить уряду В'єтнаму і є некомерційною організацією, правонаступником Фонду сприяння розвитку. Платоспроможність банку гарантована урядом без практики введення обов'язкового коефіцієнта резервування і страхування вкладів. Банк звільняється від сплати податку і будь-яких інших платежів до державного бюджету.

Місія В'єтнамського банку розвитку (ВБР) полягає в здійсненні державної інвестиційної та кредитно-експортної політики відповідно до постанов уряду. Банк бере участь у фінансуванні створення інфраструктури, в здійсненні проектів в сфері освіти, охорони здоров'я та енергетики, а також виконує функції інституту підтримки малого і середнього підприємництва, надаючи гарантії для полегшення доступу предствників мікро-, малого та середнього бізнесу до кредитних ліній. Крім того, ВБР виконує функції Експортно-імпортного Банку, є членом різних міжнародних фінансових організацій, будує багатосторонні та двосторонні відносини з багатьма фінансовими інститутами, а також виконує інші функції, покладені на нього Прем'єр-міністром. Таким чином, В'єтнамський банк розвитку є універсальним державним банком розвитку, що охоплює також функції Експортно-імпортного Банку.

В Індії в 1957 році було створено Корпорацію зі страхування експортних ризиків (Export Risks Insurance Corporation), яку у 1983 році було перетворено на Індійську корпорацію з гарантії експортних кредитів (Export Credit Guarantee Corporation of India). Корпорація повністю контролюється Міністерством торгівлі Індії та займається страхуванням і гарантуванням національних експортерів, надає інформаційну підтримку індійським економічним агентам закордоном, допомагає експортерам реструктурувати або списати безнадійні борги тощо. У 2010 році корпорація була п'ятим у світі кредитним страхувальником з точки зору охоплення національного експорту; більш того, статутний капітал корпорації за даними на кінець 2020 року становить 680 млн. дол. США [30-31]. Також прототипом Експортно-кредитного банку можна назвати Ексімбанк Індії (Exim Bank of India, Export-Import Bank of India), утворений у 1982 році. Діяльність банку зосереджена на розвитку транскордонної торгівлі та інвестицій [32].

У той же час, Індія стає частиною альянсів з країнами-партнерами і вже розглядає умови приєднання до таких ініціатив, як BDN («Мережі блакитних крапок», Blue Dot Network), сприймаючи їх не лише як протидію альтернативної амбітної ініціативи Китаю «Пояс і Шлях» (англ. «Belt and Road Initiative», BRI), а як інструмент набуття нових порівняльних переваг. Через Індо-Тихоокеанський бізнес-форум (IPBF), BDN має

намір об'єднати уряд, приватний сектор і громадянське суспільство за допомогою більш тісних торгово-економічних зв'язків, а також сприяти фінансуванню, інвестиціям та технологічному співробітництву.

Індійські ініціативи, такі як «Сагармала» (SAGARMALA), «Проект Маусам» (Project Mausam), «Бавовняний шлях» (Cotton Route) і «Безпека і зростання для всіх в регіоні» (Security and Growth for All in the Region, SAGAR), можуть надати можливості для співпраці в рамках Індо-Тихоокеанського регіону. Ось деякі з його ключових аспектів:

1. SAGARMALA (термін на хінді, який буквально перекладається як «намисто океану») - амбітна ініціатива Індії з розвитку портів. В рамках проекту на Національному морському саміті 2016 року було оприлюднено Національний перспективний план (NPP), який націлений на відновлення 7 500 км берегової лінії Індії, 14 500 км судноплавних водних шляхів і її морського сектора в цілому.

2. Метою проекту Mausam є розвиток і подальше використання потенціалу прибережних країн Індійського океану, спираючись на культурні зв'язки, з метою розширення можливостей для використання моря як джерела доходів для населення регіону з метою вирішення питань продовольчої безпеки.

3. Відродження індійської ініціативи «Бавовняний шлях» є стриманою протидією китайському BRI і спрямовано на поліпшення зв'язків Індії з країнами Центральної Азії (основними виробниками бавовни) не тільки шляхом налагодження «діалогу та координації» між ними, а й відродження стародавніх маршрутів торгівлі бавовною.

4. SAGAR підкреслює бачення Індії щодо Індо-Тихоокеанського регіону, і варто зазначити, що воно переважно не визначається антикитайською риторикою. Програма підкреслює участь Індії в Індо-Тихоокеанському регіоні, сприяючи розвитку можливостей, пропонує проектом BDN.

Ці чотири ініціативи передбачають розвиток інфраструктурних, культурних і торгових відносин, але з урахуванням фактору безпеки Індо-Тихоокеанського регіону, який є імперативом співпраці. В рамках політики сусідства, програми розвитку портів Індії та інші морські ініціативи в Регіоні Індійського океану (PIO) мають першорядне значення і саме тут BDN може мати стратегічну перевагу для Індії. Відновлення цих вищезгаданих морських ініціатив спрямовано на відновлення колишніх структурних зв'язків в мережах експортно-імпорتنих ланцюжків поставок Індії в рамках PIO. Індія визначила в цілому 577 комерційних прибережних проектів в період з 2015 по 2035 роки для модернізації та розвитку портів, індустріалізації та інновацій, пов'язаних з портами. Зв'язування деяких з цих ініціатив з BDN неодмінно продемонструє стратегічне положення Індії в PIO. Крім того, перспективи Індії в Індо-Тихоокеанському регіоні, як підкреслив міністр закордонних справ С. Джайшанкар в 2019 році, орієнтовані «на щось», а не «проти когось». І якщо SAGAR «звернений усередину себе, то його політика — в бік океану» [30]. Проте, хоча SAGAR фокусується на тому, в який спосіб країни разом можуть швидше розвиватися за допомогою інклюзивної, а не ексклюзивної політики, практична реалізація цих ідей або актуалізація такого політичного курсу об'єктивно вимагає капіталовкладень, нарощування потенціалу, відтак BDN ризикує стати безальтернативним вибором Індії.

Водночас «Морський Шовковий шлях» як частина BRI, який фактично контролює фінансування і створення портів, а також створення комерційних хабів, продукує стратегічні ризики для Індії в PIO. Крім того, основні перестороги Індії лежать в площині невиконання боргового тягаря в країнах-бенефіціарах проекту BRI (по суті, занепокоєння з приводу настання потенційної боргової кризи в регіоні) і спровоковані активною позицією Пекіна в зв'язку з його активною розбудовою військово-комерційної інфраструктури — портів і нових військово-морських баз.

На особливу увагу в контексті безпекових питань заслуговує Чотиристоронній діалог з питань безпеки або Quad, який включає США, Індію, Японію і Австралію. І хоча в першій спільній заяві «четвірки» немає прямої згадки про Китай, як втім і про будь-які питання безпеки, деякі експерти називають Quad майбутнім «азіатським НАТО». У той же час, на даному етапі Quad зосереджений на вирішенні питання виробництва вакцини проти COVID-19, на сприянні співробітництву в сфері нових технологій і пом'якшенню наслідків зміни клімату.

Хоча Quad спроектований як згуртована мережа партнерів-одномумців, з широким набором спільних цілей, значення військового фактору відносин в жодному разі не нівелюється, що підтверджується спільними військово-морськими вченнями у форматі Індія-США-Японія. Варто відзначити, що чотири держави фактично консолідували свій військовий потенціал, запропонувавши пул взаємопов'язаних стратегічних партнерств, пов'язавши свої двосторонні відносини в тристоронній формат, наприклад: Індія-Японія-США, Індія-Австралія-Японія і США-Японія-Австралія. Quad планує розширитися до «Quad Plus» за участю Канади, Франції, Нової Зеландії та Сполученого Королівства.

Quad — це не стільки сталий союз визначеного числа учасників, скільки група країн, яка прагне заручитися підтримкою і співпрацею інших держав як у військовій, так і в інших сферах. Фактично поняття «Quad Plus» відображає відсутність акценту на членстві. Гнучкість і динамічність цієї структури стимулює інші держави до співпраці, адже вони можуть захотіти підключитися до конкретних ініціатив Quad і вийти з них по мірі необхідності. Важливо відзначити, що відкритий характер «четвірки» спростовує критику Китаю про формування «замкнутих невеликих угруповань», які «зруйнують міжнародний порядок».

Передбачається, що крім посилення безпеки в регіоні, Індія отримає від Quad вигоди від реструктуризації регіональної і глобальної торгівлі та інвестиційних відносин, яка знизить залежність Індії від Китаю і призведе до збільшення інвестицій і виробничої активності. Крім того, статус Індії як великої держави буде і далі підвищуватися за рахунок її ролі в створенні нового світового порядку, менш схильного до впливу

Китаю. Відтак Індія активно використовує регіональні та інтеграційні важелі стратегії економічного розвитку з метою забезпечення національних економічних інтересів при відстоюванні безпекових імперативів, що відповідає проявам політики економічного патріотизму.

Висновки. Проаналізоване засвідчило про активне використання Індією та В'єтнамом потенціалу політики економічного націоналізму та патріотизму. Якщо економічний націоналізм зрештою кінця XIX- початку XX століття носив здебільшого проциклічний характер (чому сприяли великі хвилі протекціонізму), то економічний патріотизм сам по собі уособив потреби в антициклічному регулюванні та впорядкуванні процесів, що виходили з-під контролю урядів під впливом так званих провалів глобалізації. Національно-орієнтований вектор економічного націоналізму доповнюється глобальною домінантою порядку денного, який визначає фундаментальні засади міждержавного діалогу зразку XXI століття, а саме врахування екологічного імперативу і відстоювання соціальної інклюзивності. Змінюється і вид застосовуваної економічної експансії. Якщо за політики економічного націоналізму домінувала товарна експансія (що забезпечувала дієву систему примусу, здатність спонукати залежну країну до прийняття економічних і політичних рішень, які суперечать її національним інтересам і послугують інтересам країни-експансіоніста), активна фінансова експансія (що фактично знищує незалежність економіки, а через це і суверенітет країни-об'єкта впливу країни-адаптанта політики економічного націоналізму) та активна трудова експансія (так відбувалось за колоніального періоду, коли ініціювалось наповнення країни-адаптанта політики економічного націоналізму низько кваліфікованими іноземцями, що переїжджають до неї на постійне місце проживання; такі дії були спрямовані на підпорядкування економіки і політики іншої країни інтересам країни-адаптанта політики економічного націоналізму), то вже за політики економічного патріотизму використовуються модифіковані механізми товарної експансії (через стимулювання експансії зарубіжних ринків товарами транснаціонального походження, додана вартість від створення яких осідає в країні-походження БНП та країни-адаптанті політики економічного націоналізму), пасивної фінансової експансії (створює можливість впливу з боку країни-адаптанта політики економічного патріотизму, не використовуючи безпосереднього управління; використовує тиск борговими зобов'язаннями) а також пасивної трудової експансії (повільне наповнення ринку праці країни-адаптанта політики економічного патріотизму робітниками іншої країни, які прибувають лише на заробітки; не завжди використовується для збільшення залежності іншої країни, частіше — для поліпшення стану власної економіки і соціального клімату в країні). Якщо за економічного націоналізму суб'єктом його реалізації виступала виключно держава, то вже за економічного патріотизму ним може виступати інтеграційне об'єднання. І як наслідок — рівень продукування політики може змінюватись від національного до комунітарного (у випадку інтеграційного об'єднання). Таке спостереження вкотре наголошує на модифікації приналежності до «національного». Більше того, змінюються й важелі впливу: регуляція, яка була витіснена ліберальною дерегуляцією (водночас, за умови збереження цілого каркасу міжнародних інституцій, що, тим не менше, регулювали міжнародні економічні відносини), при адаптації політики економічного патріотизму заміщується так званою селективною ререгуляцією. В основі ж окреслених трансформацій в інституційному забезпеченні економічного розвитку і зростання — виразний запит на ревізію конкурентних переваг та факторозабезпеченості в нових умовах господарювання, коли безпекова складова в парадигмі сталості виступає на перший план, а глобалізація за перші два десятиліття XXI століття характеризується загостренням національних інтересів держав-учасниць світогосподарських зв'язків. Селективна ререгуляція, застосована урядами Індії та В'єтнаму, спрямована не лише на стимулювання розвитку інноваційного сектору, експортного потенціалу та внутрішніх інвестицій в найприбутковіші сектори, але й в соціальнозначущі та такі, що мають велике значення для національної безпеки. Інноваційні парки, технопарки, стартап-екосистеми сприятимуть посиленню позицій В'єтнаму та Індії в процесі набуття ними нових порівняльних переваг в міжнародному поділі праці.

Література.

1. Панченко В.Г., Резнікова Н.В. Політика економічного націоналізму: від витоків до нових варіацій економічного патріотизму. *Економіка і держава*. 2017. №8. С. 4-8.
2. Резнікова Н.В., Панченко В.Г. Методологічні засади економічного націоналізму. *Економіка і держава*. 2017. №7. С. 4-8.
3. Reznikova N., Bulatova O., Panchenko V. The policy of economic nationalism: from origins to new variations of economic patriotism. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4 (4). P. 51-59.
4. Панченко В.Г., Резнікова Н.В. Регіональні торговельні угоди як інструмент політики економічного патріотизму в контексті інтеграційного неопротекціонізму. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип.15 (Ч. 2). С. 67-71.
5. Резнікова Н. В., Іващенко О. А. Перспективи укладання і потенційні економічні ефекти регіональних торговельних угод в Північно-Східній Азії: аспекти незалежності в контексті нового регіоналізму. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 21. С. 29–34.
6. Панченко В.Г., Резнікова Н.В. Неопротекціонізм як інструмент усунення внутрішньої суперечності лібералізму. *Ефективна економіка*. 2016. №1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5781>
7. Панченко В. Г. Форми прояву неопротекціонізму в політиці економічного патріотизму: аналіз сучасного досвіду розвинених країн у стимулюванні економічного зростання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 4. С. 27–32.

8. Панченко В.Г. Економічний патріотизм в політиці США та ЄС: стимулювальний потенціал неопротекціонізму. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка*. 2017. Вип. 14. С. 140-148.
9. Кизим М. О., Хаустова В. Є., Крамарев Г. В. Обґрунтування перспективних напрямів розвитку обробної промисловості України. *Проблеми економіки*. 2019. № 1 (39). С. 28–45.
10. Кіндзерський Ю. В. Промисловість України: стратегія і політика структурно-технологічної модернізації : монографія. Київ: ІЕП НАНУ, 2013. 526 с.
11. Структурні перетворення в Україні: передумови модернізації економіки / за ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2012. 104 с.
12. Костицький В.В. Економічний патріотизм як складова національної ідеї в умовах глобалізації. *Проблеми галузей правової науки*. 2007. Т. 2 (3). С. 29-36.
13. Назаркевич І.Б. Державне регулювання структурних змін в економіці України. 2021. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/aref_nazarkevych.pdf
14. Ходжаян А. О., Ходжаян А. Р. Концептуальні засади державної структурної політики національної економіки. *Проблеми економіки*. 2019. № 2 (40). С. 73-80.
15. Cornell University, INSEAD, WIPO. Global Innovation Index 2020: Who Will Finance Innovation? URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020.pdf
16. StartupBlink. Best Cities for Startups. 2021. <https://www.startupblink.com/>
17. Панченко В. Г., Резнікова Н. В., Івашченко О. А. Розвиток industry 4.0 й цифрової економіки у фокусі глобального технологічного та інноваційного суперництва КНР і США. *Економіка та держава*. 2021. № 2. С. 4–10.
18. Reznikova N., Rubtsova M., Yatsenko O. The role of innovation clusters in building up investment and innovation strategies in the crossborder cooperation context. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2020. Вип. 142. С. 85-98.
19. Резнікова Н. В. Цифровий простір регуляторної конкуренції: проблема інституційних викривлень конкурентоспроможності. *Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, 17 березня 2020 року*. Київ: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2020. С.385-388.
20. Резнікова Н. В. «Industry 4.0» у фокусі державної політики стимулювання інноваційного розвитку. *Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 20. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3801
21. Резнікова Н. В. Інноваційна модель розвитку національної економіки: оцінка стартових можливостей та засобів реалізації. 2020. URL: www.academia.org.ua
22. WIPO. Глобальний інноваційний індекс 2017 г.: в рейтингах лідирують Швейцарія, Швеція, Нідерланди, США і Соединенное Королевство. 2017. URL: http://www.wipo.int/pressroom/ru/articles/2017/article_0006.html
23. India's R&D spend stagnant for 20 years at 0.7% of GDP. 2018. URL: https://economictimes.indiatimes.com/articleshow/62697271.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst
24. Abhyankar R. The Government of India's Role in Promoting Innovation through Policy Initiatives for Entrepreneurship Development. 2014. URL: <https://timreview.ca/article/818>
25. Кайдан Т. Інноваційні міста в Індії: удавана боротьба з перенаселенням. 2014. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2014/07/22/innovatsiyni-mista-v-indiyi-udavana-borotba-z-perenaseleennyam/>
26. KPMG. Investing in Vietnam: Redrawing the horizon 2021 and beyond. 2021. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/vn/pdf/publication/2021/Investing-in-Vietnam-2021.pdf>
27. Reznikova N., Ivashchenko O. Sovereign Wealth Funds in the System of Global Financial Imbalances: an Analysis of Benefits and Threads from The Perspective of Global Financial Stability. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2018. Вип. 136. С. 60-66.
28. NIF, ADIA sign investment agreement worth \$1 billion. 2017. URL: https://economictimes.indiatimes.com/news/economy/foreign-trade/niif-adia-sign-investment-agreement-worth-1-billion/articleshow/61103444.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst
29. AIFB may invest \$200 mn in India's sovereign wealth fund. 2018 . URL: https://economictimes.indiatimes.com/news/economy/finance/aifb-may-invest-200-mn-in-indias-sovereign-wealth-fund/articleshow/63098379.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst
30. ECGC. Annual Report for the FY 2017-18. 2019. URL: <https://www.ecgc.in/wp-content/themes/pcwebecgc/images/pcECGPagePDF/FinancialResult/ECGC%20Annual%20Report%20-%202017-18%20For%20AGM.pdf>
31. ECGC. You Focus on Exports. We Cover the Risks. 2010. URL: <https://www.slideshare.net/suyogmanwatkar1204/ecgc-final>
32. Official site of Exim Bank of India. URL: <https://www.eximbankindia.in/organisation>

References.

1. Panchenko, V. and Reznikova, N. (2017), "The policy of economic nationalism: from origins to new versions of economic patriotism", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 8, pp. 4–8.
2. Reznikova, N. and Panchenko, V. (2017), "Methodological principles of economic nationalism", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 7, pp. 4–8.
3. Reznikova, N., Bulatova, O. and Panchenko, V. (2018), The policy of economic nationalism: from origins to new variations of economic patriotism, *Baltic Journal of Economic Studies*. vol. 4 (4). pp. 51-59.
4. Reznikova, N. and Panchenko, V. (2017), "Regional trade agreements as an instrument of economic patriotism policy in the context of integration neo-protectionism", *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*, vol. 15 (2), pp. 67-71.
5. Reznikova, N. and Ivashchenko, O. (2015), "Prospects of Signing Regional Trade Agreements in North-Eastern Asia and Their Potential Economic Effects: Aspects of Neo-Dependency in the Context of New Regionalism", *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid*, vol. 21, pp. 29–34.
6. Reznikova, N. and Panchenko, V. (2016), "Neo-Protectionism as an Instrument for Eliminating the Internal Contradiction of Liberalism", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 1, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5781> (Accessed 20 May 2021)
7. Panchenko, V. (2018), "Manifestations of neo-protectionism in the policy of economic patriotism: analysis of contemporary practices of developed countries in stimulating economic growth", *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid*, vol. 4, pp. 27–32.
8. Panchenko, V. (2017), "Economic patriotism in US and EU policy: the stimulating potential of neo-protectionism", *Bulletin of Mariupol State University. Series: Economics*, vol. 14, pp. 140-148.
9. Kyzym, M. O., Khaustova, V. YE. and Kramarev, H. V. (2019), "Substantiation of perspective directions of development of manufacturing industry of Ukraine", *The Problems of the economy*, vol. 1 (39), pp. 28–45.
10. Kindzers'kyy, Yu. (2013), *Promyslovist' Ukrayiny: stratehiya i polityka strukturno-tekhnologichnoyi modernizatsiyyi* [Industry of Ukraine: strategy and policy of structural and technological modernization], IEP NANU, Kyiv, Ukraine.
11. Zhalila, YA. (2012), *Strukturni peretvorenniya v Ukrayini: peredumovy modernizatsiyyi ekonomiky* [Structural transformations in Ukraine: preconditions for modernization of the economy], NISD, Kyiv, Ukraine.
12. Kostyts'kyy, V.V. (2007), "Economic patriotism as a component of the national idea in the context of globalization", *Problemy haluzey pravovoyi nauky*, vol. 2 (3), pp. 29-36.
13. Nazarkevych, I.B. (2021), "State regulation of structural changes in the economy of Ukraine", available at: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/aref_nazarkevych.pdf (Accessed 23 May 2021)
14. Khodzhayan, A. O. and Khodzhayan, A. R. (2019), "Conceptual bases of the state structural policy of national economy", *The Problems of the economy*, vol. 2 (40), pp. 73–80.
15. Cornell University, INSEAD and WIPO (2021), "Global Innovation Index 2020: Who Will Finance Innovation?", available at: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020.pdf (Accessed 12 May 2021)
16. StartupBlink (2021), "Best Cities for Startups", available at: <https://www.startupblink.com/> (Accessed 20 May 2021)
17. Panchenko, V., Reznikova, N. and Ivashchenko, O. (2021), "The development of industry 4.0 and digital economy in focus of the china-united states global technological and innovation rivalry", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 4–10.
18. Reznikova, N., Rubtsova, M. and Yatsenko, O. (2020), "The role of innovation clusters in building up investment and innovation strategies in the crossborder cooperation context", *Actual Problems of International Relations*, vol. 142, pp. 85-98.
19. Reznikova, N. (2020), "The digital space of regulatory competition: the problem of institutional distortions of competitiveness", *Materialy VII Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyyi* [Proceedings of the Seventh International Scientific and Practical Conference], *Biznes-analytika v upravlinni zovnishn'oeconomichnoyu diyal'nistyyu* [Business analytics in the management of foreign economic activity], DP «Informatsiyno-analytychne ahentstvo», Kyiv, Ukraine, pp. 385-388.
20. Reznikova, N. (2019), ""Industry 4.0" in the focus of state policy to stimulate innovative development", *International relations. Economic Sciences Series*, [Online], vol. 20, available at: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3801 (Accessed 12 May 2021)
21. Reznikova, N. (2020), "Innovative model of national economy development: assessment of starting opportunities and means of implementation", available at: www.academia.org.ua (Accessed 13 May 2021)
22. WIPO (2017), "Global Innovation Index 2017: Switzerland, Sweden, Netherlands, United States and United Kingdom lead the rankings", available at: http://www.wipo.int/pressroom/ru/articles/2017/article_0006.html (Accessed 13 May 2021)
23. Economic Survey (2018), "India's R&D spend stagnant for 20 years at 0.7% of GDP", available at: https://economictimes.indiatimes.com/articleshow/62697271.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst (Accessed 13 May 2021)
24. Abhyankar, R. (2014), "The Government of India's Role in Promoting Innovation through Policy Initiatives for Entrepreneurship Development", available at: <https://timreview.ca/article/818> (Accessed 13 May 2021)

25. Kaydan, T. (2014), “ Innovative Cities in India: The Pretended Struggle against Overpopulation”, available at: <https://hmarochos.kiev.ua/2014/07/22/innovatsiyini-mista-v-indiyi-udavana-borotba-z-perenaseleennyam/> (Accessed 3 May 2021)
26. KPMG (2021), “Investing in Vietnam: Redrawing the horizon 2021 and beyond”, available at: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/vn/pdf/publication/2021/Investing-in-Vietnam-2021.pdf> (Accessed 19 May 2021)
27. Reznikova, N. and Ivashchenko, O. (2018), “Sovereign Wealth Funds in the System of Global Financial Imbalances: an Analysis of Benefits and Threads from The Perspective of Global Financial Stability”, *Actual Problems of International Relations*, vol. 136, pp. 60-66.
28. Economic Survey (2017), “NIIF, ADIA sign investment agreement worth \$1 billion”, available at: https://economictimes.indiatimes.com/news/economy/foreign-trade/niif-adia-sign-investment-agreement-worth-1-billion/articleshow/61103444.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst (Accessed 13 May 2021)
29. Economic Survey (2018), “AIIB may invest \$200 mn in India's sovereign wealth fund”, available at: https://economictimes.indiatimes.com/news/economy/finance/aiib-may-invest-200-mn-in-indias-sovereign-wealth-fund/articleshow/63098379.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst (Accessed 3 May 2021)
30. ECGC (2019), “Annual Report for the FY 2017-18”, available at: <https://www.ecgc.in/wp-content/themes/pcwebecgc/images/pcECGPagePDF/FinancialResult/ECGC%20Annual%20Report%20-%202017-18%20For%20AGM.pdf> (Accessed 3 May 2021)
31. ECGC (2010), “You Focus on Exports. We Cover the Risks”, available at: <https://www.slideshare.net/suyogmanwatkar1204/ecgc-final> (Accessed 20 May 2021)
32. Official site of Exim Bank of India (2021), available at: <https://www.eximbankindia.in/organisation> (Accessed 20 May 2021)

Стаття надійшла до редакції 25.05.2021 р.